

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

התערבויות טיפוליות עם ילדים:

טיפול מבוסס מנטליזציה (סמסטר א') וטיפול קוגניטיבי-התנהגותי (סמסטר ב')
(2017-2018)

מרצה: ד"ר דנה לסרי

פריטי הקורס: שנתי, ימי רביעי 18:00-20:00

מספר הקורס: 129.2.0382, 12920386

תיאור הקורס:

הקורס יעסוק בהתערבויות טיפוליות מבוססות מחקר עם ילדים והוריהם. החלק הראשון של הקורס יתמקד בטיפול מבוסס מנטליזציה וחלקו השני יוקדש לטיפול קוגניטיבי-התנהגותי.

סמסטר א- טיפול מבוסס מנטליזציה:

מנטליזציה, או תפקודים רפלקטיביים, הינה היכולת של האדם להבין את המחשבות, הרגשות, והצרכים של עצמו ושל אחרים, והינה משמעותית לתפקוד רגשי וחברתי. בשנים האחרונות ישנן עדויות מחקריות נרחבות המצביעות על חשיבותם של כישורים רפלקטיביים לתפקוד החברתי ובפרט, בהורות, וכן אודות ההשפעות החיוביות של יכולות אלו על תפקודם החברתי והרגשי של ילדים. בקורס נדון במושגים של מנטליזציה והתקשרות וכן בבסיס התאורטי העומד מאחורי המודל לטיפול מבוסס מנטליזציה, האוכלוסיות הקליניות השונות בהן טיפול זה מיושם, תוך מתן דגש על היישום הפרקטי של מנטליזציה בעבודה עם ילדים, הורים וגורמים במסגרת הבית ספרית.

סמסטר ב- טיפול קוגניטיבי-התנהגותי:

הטיפול הקוגניטיבי-התנהגותי זוכה בשנים האחרונות לתמיכה מחקרית רחבה וניכרת הצלחה של טיפול זה במגוון בעיות והפרעות. הקורס מיועד להקנות רקע תיאורטי וכלים בסיסיים לטיפול קוגניטיבי-התנהגותי. יילמדו עקרונות יסוד של גישת הטיפול הקוגניטיבי-התנהגותי, תוך כדי הדגמה על מקרים ותרגולים.

דרישות והרכב ציון הקורס

- נוכחות חובה והשתתפות פעילה בשיעורים (10%).
- הצגת מאמר בכיתה בנושא התערבות טיפולית המבוססת על עקרונות הטיפול המבוסס מנטליזציה או הטיפול הקוגניטיבי-התנהגותי (30%).
- מטלת סיכום- המשגת המקרה, תכנון ותאור התערבות טיפולית המבוססת על עקרונות הטיפול המבוסס מנטליזציה או הקוגניטיבי-התנהגותי (60%).

סמסטר א: טיפול מבוסס מנטליזציה

1. מבוא למנטליזציה והמשמעות שלה בעבודה טיפולית

1.1 הגדרות, רקע ומחקר תומך

1.2 מנטליזציה כמסגרת תיאורטית אינטגרטיבית

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

- 1.3 התפתחות מנטליזציה (דגש על יחסי הורה-ילד, התקשרות, טראומה) – חשיבות מנטליזציה הורית
1.4 מהם הכשלים הפוטנציאליים ביכולת מנטליזציה וכיצד הם באים לידי ביטוי בהתנהגויות מתבגרים, הורים, מצבי פסיכופתולוגיה שונים

Fonagy, P. & Allison, E. (2012). What is mentalization? The concept and its foundations in development research. In N. Midgley & I. Vrouva (Eds.), *Minding the child: Mentalization-based interventions with children, young people and their families* (pp. 11-34). London: Routledge.

Sharp, C. & Venta, A. (2012). Mentalizing problems in children and adolescents. In N. Midgley & I. Vrouva (Eds.), *Minding the child: Mentalization-based interventions with children, young people and their families* (pp. 35-53). London: Routledge.

2. היכרות עם המודל

- 2.1 מושגים הבסיסיים, מטרות
2.2 יכולות מנטליזציה בילדות ולקראת גיל ההתבגרות
2.3 עקרונות בסיסיים בעבודה עם מנטליזציה ככלי טיפולי

Bateman, A., & Fonagy, P. (2015). Borderline personality disorder and mood disorders: Mentalizing as a framework for integrated treatment. *Journal of clinical psychology*, 71(8), 792-804.

Camoirano, A. (2017). Mentalizing Makes Parenting Work: A Review about Parental Reflective Functioning and Clinical Interventions to Improve It. *Frontiers in Psychology*, 8.

3. עמדת המטפל Mentalizing stance

- 3.1 העמדה המנטליסטית - אמפתיה ונוכחות טיפולית
3.2 העמדה המנטליסטית- ארבעת האלמנטים
a. The Inquisitive stance
b. Holding the balance
c. Highlighting and reinforcing positive mentalizing
d. Intervening to terminate non- mentalizing interactions
3.3 כיצד נשמר את מנטליזציה כמטפלים גם במצבים מורכבים

4. עבודה עם הורים במודל מבוסס מנטליזציה- כללי

- 4.1 זיהוי רמות המנטליזציה של ההורה
4.2 זיהוי נקודות רגישות, נקודות עיוורון, גורמי לחץ שמשפיעים על היכולת "להחזיק בראש" את ילדיהם
4.3 פיתוח יכולות מנטליזציה של ההורה

Asen, E., & Fonagy, P. (2012). Mentalization based therapeutic interventions for families. *Journal of Family Therapy*, 34, 347-370.

5. הורים כ"סוכני השינוי" agents of change

- 5.1 עבודה עם הורים סביב קשיים ספציפיים של הילד
5.2 ההורים כסוכני שינוי- פיתוח יכולות מנטליזציה של הילד, כגורם חוסן

Keaveny, E., Midgley, N., Asen, E., Bevington, D., Fearon, P., Fonagy, P. . . . Wood, S. (2012). Minding the family mind: The development and initial evaluation of mentalization-based treatment for families. In N. Midgley & I. Vrouva (Eds.), *Minding the child: Mentalization-based interventions with children, young people and their families* (pp. 98-112). London: Routledge.

6. עבודה עם הורים עם קשיים ספציפיים בהורות

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

- 6.1 היסטוריה אישית, סטרס הורי, הזדהויות, נקודות עיוורון, רמות מנטליזציה נמוכות
6.2 כלים פרקטיים- היכרות ותרגול APP map
7. **מנטליזציה ויחסים בינאישיים**
7.1 אמון ויחסים בינאישיים
7.2 Epistemic trust
6.3 אמון ויחסים בינאישיים במשפחה

Fonagy, P., Luyten, P., & Allison, E. (2015). Epistemic petrification and the restoration of epistemic trust: A new conceptualization of borderline personality disorder and its psychosocial treatment. *Journal of Personality Disorders*, 29(5), 575-609

8. **מנטליזציה כמודל אינטגרטיבי**
8.1 כיצד לשלב את המודל עם כלים טיפוליים אחרים בהדרכות הורים
8.2 שימוש במודל סביב קשיים ספציפיים של הנערה/או ההורה
8.3 מנטליזציה בעבודה מערכתית

סמסטר ב: טיפול קוגניטיבי התנהגותי

רשימת קריאה (סמסטר שני)

רקע היסטורי ומבוא

Dobson, K.S (Ed.). (2010). Handbook of cognitive behavioral therapies, 3rd edition. Guilford Press; London, UK. Chapter 1.

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapter 1.

מושגי יסוד תאורטיים: המודל של בק, מחשבות אוטומטיות, אמונות ביניים וסכמות

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapter 2.

ברית טיפולית

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapter 2.

המשגת מקרה

Friedberg, R.D. & McClure J.M. (2002). Clinical practice of cognitive behavioral therapy with children and adolescents: The nuts and bolts. p: 11-34.

מבנה הטיפול

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapter. 2.

פסיכו-הדרכה

Huppert, J.D. (2009). The building blocks of treatment in cognitive-behavioral therapy. *Israeli Journal of Psychiatry & Related Sciences*, 46 (4), 245-250.

מחשבות אוטומטיות ואמונות יסוד

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapters 9, 11, 12.

שיטות טיפול קוגניטיביות והתנהגותיות

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Ch. Chapters 6, 13-15.

Abramowitz, J.S., Deacon, B.J., & Stephen, P.H. (2013). Exposure therapy for anxiety: Principles and practice. Guilford Press; New York, NY.

Jacobson, N.S., Martell, C.R., & Dimidjian, S. (2001). Behavioral activation treatment for depression: Returning to contextual roots. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 8, 255-270.

סיום טיפול

Beck, J.S. (2011). Cognitive therapy: Basics and beyond. Guilford Press; New York, NY. Chapter 18.

קריאה נוספת:

Beck, A.T., & Dozois, D.J.A. (2011). Cognitive therapy: Current status and future directions. *Annual Review of Medicine*, 62(1), 397-409.

Butler, A.C., Chapman, J.E., Forman, E.M., & Beck, A.T. (2006). The empirical status of cognitive-behavioral therapy: A review of meta-analyses. *Clinical Psychology Review*, 24(1), 17-31.